

		Kleuterplein 2 leerlijnen taal-lezen		Taalontwikkeling van het jonge kind de corresponderende doelformuleringen volgens SLO		
MONDELINGE TAALVAARDIGHEID						
gesprekken	regels	0	gebruikt routinegesprekken in alledaagse situaties	gesprekjes voeren (deelnemen)	0	kan een gesprek voeren met leidster en ander kind (reageren op een ander)
		1	kent en handelt naar één specifieke gespreksregel			
		2	kent en handelt naar meerdere gespreksregels	<i>in combinatie met</i>	1	kan een gesprek beginnen met leerkracht en ander kind (spontaan vertellen)
				gesprekjes voeren (regels)	0	kent enkele gespreksregels
					1	
	antwoord geven	0	geeft gepast antwoord op gesloten vragen van de leerkracht of van een ander kind	gesprekjes voeren (antwoord geven)	0	Geeft antwoord op vragen van de leidster of ander kind
		1	geeft gepast antwoord op eenvoudige open vragen (hoe, waarmee, wanneer)		1	
		2	geeft gepast antwoord op open vragen als denkvragen, tegendeelvragen, indirecte vragen		2	Geeft gepast antwoord op vragen van de leerkracht of ander kind (cognitief complexere vragen)
	vragen stellen	0	stelt vragen over concrete aspecten van een onderwerp (wie, wat, waar)	mening uiten en vragen stellen	0	stelt vragen om ergens meer over te weten te komen: wat, wie, waar, waarom
		1	stelt vragen om ergens meer over te weten te komen (waarom, hoe)		1	
		2	stelt vragen om ergens meer over te weten te komen (hoeveel, waarmee, welke, wanneer)		2	stelt vragen en gebruikt vraagzinnen om ergens meer over te weten te komen: hoeveel, waarmee, welke, wanneer etc.
	luisteren		0	begrijpt eenvoudige aanwijzingen en instructie en voert ze uit	luisteren	0
1			begrijpt aanwijzingen en instructies en voert deze uit		1	
2			begrijpt meervoudige instructie en voert deze uit		2	begrijpt meervoudige instructies en voert deze uit
mening uiten		0	leert mening te geven (nee, vind ik niet; vind ik mooi)	mening uiten en vragen stellen	0	b
		1	verwoordt mening		1	
		2	verwoordt mening met argumenten		2	kan zijn mening verwoorden, o.a. door het gebruik van 'ik vind'- zinnen
praten	klanksysteem	0	praat verstaanbaar, soms moeite met lastige klanken (fies i.p.v. fiets, talf i.p.v. kalf)	woordenschat en woordgebruik	0	heeft 75 % van de klinkers en de medeklinkers van het Nederlandse taalsysteem verworven
		1	praat verstaanbaar, soms moeite met articuleren of complexe woorden en woordgroepen (isse fiets)		1	
		2	beheerst Nederlandse klanksysteem, articuleert duidelijk (dit is een fiets)		2	beheerst het Nederlandse klanksysteem
	praten (zinsconstructie)	0	praat in eenvoudige zinnen (kort of met eenvoudige samenstellingen), soms moeite met onregelmatigheden (sterke werkwoorden, vraagzin formuleren)	vloeiend en verstaanbaar vertellen	0	maakt eenvoudige zinnen: enkelvoudige zin met vervoegd werkwoord, samengestelde zinnen (nevenschikkingen met en, dan toen) en vraagzinnen
		1	praat in langere zinnen met uitgebreidere informatie, struikelt bij moeilijker zinnen soms over de formulering			
		2	praat in langere beurten en gebruikt ook complexe taalfuncties (redeneren en conclusies trekken)		1	maakt langere en ingewikkeldere zinnen (meer werkwoordsvervoegingen, samengestelde zinnen ook met onderschikking en met relatieve bijzinnen)
vertellen		0	vertelt op verstaanbare en begrijpelijke wijze	vloeiend en verstaanbaar vertellen (begrijpelijkheid en uitvoerigheid)	0	vertelt over wat hij gedaan of meegemaakt heeft, op verstaanbare en begrijpelijke wijze
		1	vertelt in begrijpelijke zinnen en houdt rekening met de luisteraar		1	
		2	vertelt uitvoerig en samenhangend, houdt rekening met de luisteraar	<i>in combinatie met</i>	2	vertelt uitvoerig en samenhangend over wat hij gedaan of meegemaakt heeft
				vloeiend en verstaanbaar vertellen (benoemen en beschrijven)	0	benoemt en beschrijft alledaagse aspecten en veel voorkomende handelingen
					1	
				<i>en met</i>	2	benoemt en beschrijft ook de plot van gebeurtenissen en trekt conclusies
				vloeiend en verstaanbaar vertellen (rekening houden met luisteraar)	0	
					1	
					2	houdt steeds meer rekening met de mentale staat van de luisteraar

		Kleuterplein 2 leerlijnen taal-lezen		Taalontwikkeling van het jonge kind de corresponderende doelformuleringen volgens SLO		
ONTLUIKENDE EN BEGINNENDE GELETTERDHEID						
functies van geschreven taal		0	ontdekt dat tekens gebruikt worden om iets te vertellen of te leren	oriëntatie op geschreven taal (functies)	0	ontdekt dat tekens gebruikt worden om iets te vertellen of leren en dat wat je zegt, opgeschreven kan worden
		1	weet wanneer er sprake is van lezen en schrijven en kan ze van elkaar onderscheiden		1	
		2	weet dat brieven, lijstjes, kaarten enzovoort een communicatief doel hebben (je hebt iets te vertellen)	in combinatie met	2	weet ook dat je briefjes, boeken, tijdschriften etc. kunt lezen om iets te weten te komen
				oriëntatie op geschreven taal (inzicht)	0	ontdekt het verschil tussen lezen en schrijven
					1	
leesplezier					2	weet wanneer er sprake is van lezen en schrijven en kan ze van elkaar onderscheiden
		0	vindt het zichtbaar leuk als er wordt voorgelezen	leesplezier	0	beleeft zichtbaar plezier aan voorlezen, boekjes en rijmpjes
		1	doet zichtbaar en hoorbaar mee met voorlezen, passend bij het verhaal		1	
		2	pakt uit eigen beweging een boek en maakt daarbij een bewuste keuze	in combinatie met	2	toont zijn plezier in voorlezen en boeken (leeft mee met personages, kan uitleggen hoe personage zich voelt, uit gevoelens en mening over boek)
				oriëntatie op geschreven taal	0	bladert door (prenten)boeken en doet alsof hij eigen en andere teksten kan lezen
oriëntatie op boeken				(zelf prentenboek lezen)	1	
					2	
		0	is bekend met boeken	oriëntatie op boek en verhaal (boek hanteren)	0	heeft ervaring opgedaan met boeken en de manier waarop boeken worden voorgelezen
		1	herkent de begrippen schrijver, illustrator (tekenaar), kaft, titel, bladzijde, omslaan		1	
		2	vindt en gebruikt informatie op de voor- en achterkant van een boek over titel, schrijver, illustrator en inhoud		2	weet dat een boek gelezen wordt van voor naar achter, een bladzijde van boven naar beneden en regels van links naar rechts
fonemisch bewustzijn	fonemisch bewustzijn (alfabetisch principe)	0	herkent de eerste letter van eigen naam	oriëntatie op geschreven taal		
		1	herkent en benoemt vijf letters	in combinatie met		
		2	herkent en benoemt zestien letters		2	herkent en benoemt (enkele) letters, bijvoorbeeld de eigen naam
				fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe (relatie klank-teken)	0	ontdekt de relatie tussen klanken en letters
					1	
					2	weet dat letters met klanken corresponderen
	klanken	0	wordt zich bewust van klanken in woorden	fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe (fonemen)	0	wordt zich bewust van klanken in woorden
		1	onderscheidt, isoleert en manipuleert beginklanken van een woord (beginrijm)		1	
		2	onderscheidt en voegt betekenisonderscheidende klanken in woorden samen (auditieve analyse en synthese) en manipuleert met klanken (klank vervangen)	in combinatie met	2	kan betekenis onderscheidende klanken (fonemen) in woorden onderscheiden
				fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe (spelen met klanken)	0	doet mee met spelletjes rond taal
					1	
					2	doet mee met woord en klankspelletjes
	klankgroepen	0	doet ervaring op met het verdelen van woorden in klankgroepen (auditieve lettergrepen)	fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe (spelen met klanken)	0	
		1	verdeelt woorden in klankgroepen en voegt klankgroepen samen tot een woord		1	
		2	manipuleert met klankgroepen (isoleren, manipuleren, samenvoegen) en maakt er nieuwe woorden mee		2	doet mee met woord/klankspelletjes, bijvoorbeeld door woorden in klankgroepen te verdelen en daarbij te klappen
	rijmen	0	doet ervaring op met rijmen	fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe (rijmen)	0	doet ervaring op met rijmen
		1	herkent eindrijm		1	
		2	herkent en gebruikt rijmwoorden		2	herkent en gebruikt rijmwoorden
	woorden en zinnen	0	wordt zich bewust van zinnen en woorden	fonemisch bewustzijn en alfabetisch principe (spelen met taal)	0	doet mee met spelletjes rond taal (bijvoorbeeld het afmaken van het laatste woord van een liedje)
		1	benoemt en gebruikt kenmerken van woorden (klank en betekenis)			
		2	benoemt, manipuleert en bespreekt kenmerken van zinnen en woorden			

			Kleuterplein 2 leerlijnen taal-lezen		Taalontwikkeling van het jonge kind de corresponderende doelformuleringen volgens SLO		
ONTLUIKENDE EN BEGINNENDE GELETTERDHEID (vervolg)							
verhaalbegrip	personages en plot	0	geeft aan over wie of wat het verhaal gaat en waar het zich afspeelt	oriëntatie op boek en verhaal (structuur)	0	ontdekt de structuur in verhalen	
		1	beantwoordt een luistervraag over het boek		1		
		2	benoemt wat het probleem van het verhaal is en op welke manieren er naar de oplossing wordt gezocht	<i>in combinatie met</i>	2	weet dat verhalen een opbouw hebben en dat een boek een begin en een einde heeft	
				oriëntatie op boek en verhaal	0	kan een verhaal navertellen aan de hand van een plaatjesboek of leidster nadoen die een (stuk van een) verhaal uitbeeldt	
				(plot naspelen of navertellen)			
					2	kan een voorgelezen verhaal navertellen of naspelen, met en zonder hulp van illustraties of leerkracht	
	verhaallijn volgen	0	laat zien dat hij de samenhang tussen tekst en illustratie ontdekt	oriëntatie op boek en verhaal (tekst en illustraties)	0	ontdekt de samenhang tussen illustratie en tekst	
		1	reageert zichtbaar en hoorbaar op het verhaal met relevante opmerkingen		1		
		2	reageert zichtbaar en hoorbaar op het verhaal, kan meedenken met de hoofdpersoon of de actie	<i>in combinatie met</i>	2	begrijpt dat illustraties en tekst samen een verhaal vertellen	
				leesplezier	0	beleeft zichtbaar plezier aan voorlezen, boekjes en rijmpjes	
					2	leeft mee met personages en kan uitleggen hoe een personage zich voelt	
	voorspellen	0	doet op grond van de kافت een eerste voorspelling waarover of over wie het verhaal gaat	oriëntatie op boek en verhaal (omslaginfo gebruiken)	0	kan de inhoud van een boek al een beetje voorspellen op basis van de omslag	
		1	trekt tijdens het voorlezen conclusies en doet voorspellingen over het verdere verloop van het verhaal		1		
		2	trekt tijdens het voorlezen conclusies en doet voorspellingen over het verdere verloop van het verhaal, ook over alternatieven (wat als...)		2	weet dat de voor- en achterkant van het boek informatie over de inhoud geven	
TAALBESCHOUWING							
oriëntatie op geschreven taal		0	maakt schrijfsels in zelfverzonnen schrift	oriëntatie op geschreven taal (zelf 'schrijven')	0	kan, met behulp van volwassenen, eigen boodschappen in een primitieve 'geschreven' versie vastleggen	
		1	schrijft eigen naam		1		
		2	schrijft woorden na of stempelt of typt ze		2	schrijft tekens die op letters (beginnen) te lijken	
oriëntatie op gesproken taal		0	is op speelse wijze bezig met taal (praat met 'volwassen' stem tijdens spel of maakt eigen woorden)	taalbeschouwing	0	is op speelse wijze bezig met taal, praat bijvoorbeeld volwassenen na met een gespeelde volwassen stem of maakt eigen woorden	
		1	geeft blijk van bewustwording eigen taal (corrigeert zichzelf, of zegt dingen als 'toen ik baby was, kon ik niet praten')		1		
		2	laat regelmatig horen dat het bezig is met taalgebruik (maakt een taalgrapje, merkt dat een woord verschillende betekenissen kan hebben)		2	reflecteert op eigen taalgebruik en dat van anderen (corrigeert zichzelf en anderen, denkt hardop na over taal en praten)	